

Vår dato:
21.09.2021

Vår ref: (bes oppgitt ved svar)
21/01553-2

Deres dato:
09.04.2021

Deres ref:
21/1751

Høring - forslag til nye forskrifter om barnehagevirksomhet og grunnskole og videregående opplæring i Longyearbyen

Det vises til Kunnskapsdepartementets (KD) brev av 9. april 2021 vedrørende ovennevnte. Det vises også til telefonsamtale mellom KD og Sysselmesteren den 16. august med avtale om å ettersende vårt høringssvar.

Sysselmesteren anser det både som riktig og naturlig at den type prinsipielle avklaringer som her tas opp, primært håndteres av sentrale myndigheter. Vi viser i denne sammenheng bl.a. til at Longyearbyen lokalstyre (LL) ved gjentatte anledninger også har etterspurt nærmere konkretiseringer av hvilke regler og rettigheter innen skole- og barnehagefeltet som gjelder i Longyearbyen. En del av disse spørsmålene har blitt avklart i egne brevvekslinger mellom KD og LL. Den foreliggende høring utgjør således en mer helhetlig gjennomgang av det aktuelle regelverket fra ansvarlig myndighet. På generelt grunnlag er det uansett viktig at rammeverket, og særlig på et så vidt sentralt felt, er mest mulig tydelige og forutsigbare for alle impliserte.

Sysselmesteren vil i det følgende gi noen tekniske merknader til noen av punktene i høringsnotatet.

I brev fra Justis- og beredskapsdepartementet til bl.a. daværende Sysselmanen fra desember 2007 (JDs ref.: 2007/07959) er rollefordelingen mellom nåværende Statsforvalteren i Troms og Finnmark og nåværende Sysselmesteren beskrevet. Og sistnevnte er her gitt ansvaret for det som både i brevet og ellers gjerne beskrives som «svalbardfaglige spørsmål».

Sysselmesteren legger til grunn at høringen ikke er ment å endre på innholdet i brevet fra 2007. I lys av høringen kan det imidlertid være naturlig å se på brevet på ny med tanke på ev. oppdateringer og presiseringer. Sysselmesteren viser i denne sammenheng bl.a. til det som sies i tredje avsnitt på side 70 (vår kursivering): «*Departementet bemerker at det er viktig at Statsforvalteren tar tilstrekkelig hensyn til de særegne forholdene i Longyearbyen når Statsforvalteren fører tilsyn*». Det samme tema berøres også i annet avsnitt på side 71 (vår kursivering): «*LL har overfor departementet påpekt at det er viktig at Statsforvalteren vurderer klagesakene i lys av de særegne forholdene i Longyearbyen*».

Selv om høringen fra KD i første rekke omtaler tilsyn, minnes om at *både* tilsyn og prosess mv. i ev. klagesaksbehandlinger, er temaer i brevet fra 2007. Bl.a. rolle- og arbeidsfordelingen gjelder derfor i begge tilfeller.

I pkt. 3.4 siste avsnitt sies bl.a. følgende (vår kursivering):

«...I slike tilfeller vil barn og elever med norsk fastlandstilknytning kunne få sine ønsker og rettigheter oppfylt i Fastlands-Norge, mens barn og elever uten norsk tilknytning må henvende seg til sitt hjemland».

Som KD er kjent med er det visse uklarheter om hvordan LOV-2005-06-10-51 om norsk statsborgerskap, og bl.a. kravet til botid, skal tolkes hva Svalbard angår. I sitatet ovenfor snakkes det om «fastlandstilknytning», og ikke om (norsk) statsborgerskap. Sysselmesteren vil vise til at slik statsborgerloven nå praktiseres, vil en på Svalbard få (nye) norske statsborgere, men som ikke har noen fastlandstilknytning, eller for den del kanskje heller aldri har tenkt å ha eller få dette. Det samme element kommer også frem andre steder i notatet, bl.a. på side 5, 59 og på side 60. I alle disse omtalene baseres det på en forutsetning om at vedkommende har en «hjemkommune eller et hjemfylke» på fastlandet. Personer som erverver norsk statsborgerskap utelukkende fra/på Svalbard, og som aldri har bodd (blitt folkeregistrert) på fastlandet, har ingen slik hjemkommune mv. i bunn slik høringsnotatet legger til grunn.

Behovet for avklaringer omkring ovennevnte ligger imidlertid etter vår oppfatning ikke i opplæringslovgivningen, men i statsborgerlovgivningen.

I høringsnotatet pkt. 4.4.1. sies bl.a. at det er «fri innvandring» til Svalbard. Dette er riktig i et perspektiv, men må samtidig bl.a. leses med de begrensninger som følger av FOR-1995-02-03-96 om bortvisning og utvisning av personer fra Svalbard. I tillegg kommer et annet viktig moment og som berøres flere steder i høringen: Om en relativt fritt kan ankomme Svalbard, er det samtidig ikke alle tjenester som er etablert eller kan kreves oppfylt på Svalbard. Godet «fri innvandring» har følgelig også ulike «baksider» om en vil, noe det uansett er viktig å være klar over når en vurderer å flytte til Svalbard. Behovet for tydelig og god informasjon fra ansvarlige myndigheter om disse forhold, er her sentrale stikkord.

I siste avsnitt på side 37 sies bl.a. (vår kursivering):

«...Det vil ikke være i samsvar med norsk svalbardpolitikk og andre regelverk å endre dagens registreringsplikt eller etablere nye registrerings- eller kontrollmekanismer i Longyearbyen».

Dersom dette sikter til befolkningsregisteret for Svalbard slik dette omtales i setningen foran det siterte, deler ikke Sysselmesteren denne beskrivelse. Slik vi ser det er det tvert imot et behov for å se nærmere på reglene for befolkningsregisteret, og om disse er tilpasset dagens flytte- og bosettingsmønster.

I sjette avsnitt på side 69 er beskrevet at opplæringsloven § 13-9 om økonomisk tilskudd fra staten ikke skal gjelde for Svalbard/Longyearbyen. Begrunnelsen for dette opplyses å være at LL ikke mottar sine driftsmidler via de alminnelige rammeoverføringene til kommunene og fylkeskommunene, men via Svalbardbudsjettet. At det utarbeides et eget Svalbardbudsjett har sine begrunnelser, men er ikke et ev. argument for at lokalstyret skal holdes utenfor generelle tiltak og

prioriteringer innen skole- eller barnehagefeltet i form av økte tilskudd mv. Løsningen vil i slike tilfeller være å rammeoverføre de samme tilskudd til Svalbardbudsjettet. Kun der hvor de aktuelle tiltak og styrkinger skjer på et felt hvor reglene/rettighetene mv. ikke gjelder på Svalbard, vil det være saklig grunn til å utelate lokalstyret fra tiltaket/bevilgningen til fastlandskommunene. At § 13-9 ikke gjøres gjeldende, må derfor ikke sammenblandes med et generelt spørsmål om lokalstyret skal ta del i det som ev. gjøres fra nasjonalt hold innen skole- og barnehagefeltet.

Med hilsen

Sølvi Elvedahl
assisterende sysselmester

Henrik Rotneberg
juridisk rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskreven signatur

Kopimottakere:

Longyearbyen lokalstyre - LL
Justis- og beredskapsdepartementet v/Polaravdelingen